

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. VI. De pertinentibus ad unitatem vel pluralitatem in divinis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

DISPUTATIO VI.

De pertinentibus ad unitatem vel pluralitatem in divinis.

Ad questionem 31. Divi Thomae.

Postquam Divus Thomas egit de personis divinis in communi quaest. 29. & de illarum pluralitate quaest. 30. differit quaest. 31. de his quae ad unitatem & pluralitatem pertinent in Divinis: circa quod aliqua occurrunt difficultates, articulis sequentibus discutiendae.

ARTICULVS I.

Statuitur regula & conclusio generalis, ex qua plures resolvuntur difficultates.

1. **V**T clarè dignoscatur, quae nomina singulariter vel pluraliter dicantur in Deo.

Dico breviter: Quae conveniunt personis ratione solius essentiae, singulariter tantum dicuntur; Quae solùm eis conveniunt ratione proprietatum, dicuntur tantum pluraliter: Quae autem eis competunt, ratione proprietatum, & ratione essentiae, dicuntur pluraliter & singulariter.

2. Conclusionem istam Theologorum nullus quem viderim negat. Deducitur ex Concilio Toletano secundo, in professione fidei, ubi de personis divinis loquens, sic ait: *Hoc solum numerum insinuat, quod ad invicem sunt, & in hoc numero carent, quod ad se sunt.* Eam etiam ferè expressè tradit August. 5. de Trinit. cap. 8. in principio, his verbis: *Quapropter illud præcipit teneamus, quidquid ad se dicitur, præstantissima illa & divina sublimitas substantialiter dici: quod autem ad aliquid, non substantialiter, sed relativè; tantamque esse vim eiusdem substantiae in Patre, & Filio, & Spiritu Sancto, ut quidquid de singulis ad se ipsos dicitur, non pluraliter in summa, sed singulariter accipiatur.* Cum autem sit idem dici relativè, & ratione relationis competere; & absolute dici, idem ac ratione essentiae convenire; manifestè ex Augustino habetur, ea pluraliter dici in Divinis; quae ratione relationis conveniunt; & singulariter, quae non ratione relationis, sed ratione essentiae competunt personis divinis.

3. Id ipsum hac ratione suadetur. Relatio multiplicatur in divinis personis; essentia autem una manet in illis: Ergo quae conveniunt illis ratione solius essentiae, retinent unitatem; quae ratione solius relationis, dicuntur pluraliter; quae vero conveniunt ratione utriusque, dicuntur singulariter, quatenus competunt ratione essentiae; & pluraliter, quatenus ratione relationis conveniunt.

Ex hac regula generali sequitur primo, quod dicantur tres personae in divinis, & nullatenus una persona: quia ratio personae non convenit ratione essentiae, nec pro illa accipi potest, sed tantum pro relatione subsistente, de quo D. Thomas infra quaest. 39. art. 3. & 4. Unde eum modo, communi Ecclesiae consensu, persona & hypostasis pro eodem accipiuntur; sicut in divinis dicuntur tres personae, & non una, ita & tres hy-

A postas, non verò una hypostasis dici debent. Sequitur secundò, quod substantia dicatur una, & concedantur plures: primum, quatenus substantia pro perfectitate independentia accipitur: secundum verò, prout pro perfectitate incommunicabilitatis usurpatur. Quia substantia, primo modo accepta, convenit personis divinis ratione essentiae; in secunda verò acceptione illa competit ratione relationum. Patet ex dictis disputatione praecedenti.

Sequitur tertio, quod una existentia concedatur in Deo, & nullatenus plures: quia ut supra ostensum est, existentia absolute dicitur, & convenit personis divinis ratione essentiae, non verò ratione relationum.

Ex quo sequitur quartò, nec aeternitatem, nec durationem, nec rationem increati pluraliter dici in divinis: quia haec omnia attributa, vel non distinguuntur ab existentia divina, vel saltem summo modo illius; unde illa immultiplicata, non possunt pluraliter.

Sequitur quintò, tres personas divinas non posse dici tres perfectos substantivè, sed tantum adjectivè: quia ut disp. 3. docuimus, perfectio realiter non multiplicatur in per sonis divinis, cum non conveniat illis ratione relationum, sed tantum ratione essentiae. Unde cum bonum sit idem quod perfectum (teste D. Thomae supra quaest. 5. art. 1.) etiam bonitas non multiplicatur in personis divinis; nec illa possunt, dicitur boni substantivè, sed tantum adjectivè, ut expressè docuit Augustinus in quaestione de Trinitate, in principio: ubi quaerens, *Cur tres personas, non tres Deos, nec tres omnipotentes, nec tres bonos, nec tres magnos dicere, fas est?* Respondet, *Quia Deus, quod omnipotens, & magnus, & bonus, substantialis nomen sunt, & ad se dicuntur.*

Sequitur sextò, non dari in divinis plures infinitates, sed tantum unam: nam infinitas sequitur non realitatem, sed perfectionem; est enim proprietas quantitatis virtutis, quae idem est quod perfectio: Ergo si perfectio solùm ratione essentiae convenit personis divinis, & ideo in illis non multiplicatur, idem de infinitate dicendum erit.

Sequitur septimò, quod divinae personae dicantur una res, & plures res; una res, quae est essentia; & plures res; quae sunt relationes: eò quod realitas, quae in esse non conficitur sed ratio conficitur, & pro essentia accipiatur, & pro relationibus. Hoc docuit expressè Augustinus lib. 1. de Doctrina Christiana cap. 5. his verbis: *Res quibus fruendum est, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus est.* Statim addidit: *Trinitas una quaedam summa res.* Idem docuit etiam Anselmus libro de Incarnatione Verbi cap. 3. ubi ait: *Omnis Christianos sentire, quod persona divina secundum propria sunt tres res; ita tamen ut secundum essentiam communem sint una & eadem pro se, absque separatione vel divisione.* Docuit etiam id ipsum D. Thomas infra quaest. 39. art. 3. ad 3. his verbis: *Dicendum quod hoc nomen, Res, est de transcendentibus; unde secundum quod pertinet ad relationes, pluraliter predicatur in Divinis; secundum verò quod pertinet ad substantiam, singulariter predicatur.* Quibus verbis corollarium nostrum, & docuit, & probavit.

Nec in contrarium facit definitio Lateranensis, in qua refertur in cap. Damianus de summa Trinitate, ubi decernitur: Patrem, Filium, & Spi-

ritum Sanctum, esse nam quamdam summam rem, quæ est essentia: nam per hoc non negatur esse tres res relativæ.

Sequitur octavo, dari in Divinis tres unitates, & unam unitatem: primum ratione relationum, secundum ratione essentia.

Probatu primo: In Divinis datur unitas essentia, pluralitasque personarum: At pluralitas personarum sine distinctione unitatum salvari non potest: Ergo dantur plures unitates relativæ, & una unitas absoluta.

Probatu secundò: Unitas in realitate indivisa consistit: At realitas & indivisio conveniunt cuilibet ex personis divinis, ne dum ratione essentia, sed etiam ratione relationis: Ergo unitas, ratione utriusque convenit.

Sequitur ultimo, tres personas divinas proprie loquendo non posse dici tria individua. Nam D. Thomas quæst. præcedenti art. 4. in corp. hoc discrimen constituit inter *ly aliquis homo*, & *ly persona*, quod primum significat de formali natura, alterum verò personalitatem: Sed natura non multiplicatur in Divinis: Ergo nec individua, & consequenter hæc propositio concedenda non est: *Tres persone divine sunt tria individua.*

Dices: Individuum est indivisum in se, & divisum à quolibet alio, ut docent Philosophi in Metaphysica: sed tres personæ divine sunt tres res, quarum quælibet est indivisa in se, & divisa à quolibet alia: Ergo sunt tria individua.

Respondeo distinguendo Majorem: Individuum est indivisum in se, & divisum à quolibet alio, divisione naturæ concedo Majorem: divisione solum personali, nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

ARTICVLVS II.

An ens substantivè acceptum, pluraliter dicatur in Divinis?

Partem affirmativam tenent Suarez, Vazquez, Molina, Ruiz, & alij, relati à Salmanticenibus disto. dub. 1. & ex nostris Gonzales & Joannes à S. Thoma.

Fundamentum illorum est primò, quia ens transcendit, relationes & essentiam, non minus quam res: Sed quia res essentiam & relationes transcendit ne dum singulariter, sed etiam pluraliter dicitur in Divinis, ut ex D. Thoma jam vidimus: Ergo & ens.

Secundò, Etsi ens ab existentia fuerit ad significandum impositum, non tamen illam de formali significat, sed entitatem: At esto admittatur una solum existentia in Divinis, dantur tamen plures entitates relativæ, sicut & plures realitates: Ergo etiam dantur plura entia substantivè.

Partem negativam docent alij, quos referunt & sequuntur Salmanticenses loco citato, ducti primo auctoritate D. Thomæ in 1. dist. 25. quæst. 1. art. 4. ubi sic ait: *Nomen entis sumitur ab esse rei, & id est cum unum & idem sit esse trium personarum si ens sumatur substantivè, non potest pluraliter predicari de tribus personis, quia forma à qua impositus scilicet esse, non pluraliter in eis: si autem sumatur participialiter & adjectivè, sic pluraliter predicari potest.* Quod etiam repetit solutione ad 1. & ad Annbaldum ibidem.

A Secundò hac ratione ejusdem Divi Thomæ: Nomen substantivum accipit numerum à forma significata: At forma significata per hoc nomen, *ens*, non multiplicatur in personis divinis: Ergo nomen *ens*, substantivè sumptum, non dicitur pluraliter, de personis divinis. Major est certa, Minor probatur. Forma significata per hoc nomen, *ens*, est existentia: tum quia id docet D. Thomas loco citato; tum etiam, quia cum significato hujus nominis, *ens*, omnes illius passionibus debent converti, & solum cum ente existente convertuntur: Sed existentia non multiplicatur in personis divinis, ut disputatione præcedenti fuisse ostendimus: Ergo forma significata per hoc nomen, *ens*, non multiplicatur in personis divinis.

B Tertiò eandem partem negativam sic probant: Esto admittatur *ens* non significare de formali existentiam, tamen formale significatum illius non est entitas utcumque, sed prout est principium existendi: At entitas, prout sic, non pluraliter in personis: Ergo nec formale significatum entis substantivè accepti in illis multiplicatur.

C Pro hac lite componenda, diligenter observandum est, *ens* nominaliter tribus modis posse sumi. Primò sumitur ut est concretum existentia, quatenus est principium existendi. Tertiò, ut est concretum entitatis, quatenus opponitur nihilo. De prima & secunda acceptione non potest esse dubium: utramque enim efficaciter probant argumenta secunda sententia. Solum potest esse difficultas de tertia; unde illa probatur primò: Omni abstracto potest dari concretum: At entitas, ut nihilo opponitur, abstractum est, cui nullum aliud concretum assignabile est quam *ens*: Ergo *ens* potest accipi ut concretum entitatis oppositæ nihilo.

D Secundò probatur hæc tertia acceptio entis nominaliter: Mathematica, prout subsunt abstractioni à materia sensibili & singulari, sunt verè entia; cum pertineant ad prædicamentum quantitatis, quæ est unum ex inferioribus entis, & tamen prout sic, nec existunt, nec dicunt ordinem ad existentiam, ut docetur in Metaphysica: Ergo *ens* nominaliter non solum sumi potest ut est concretum existentia, vel essentia dicentis ordinem ad existentiam, sed etiam, ut est concretum entitatis, ut opponitur nihilo.

E Probatu tertiò: Materia & forma sunt duo entia realiter partialiter distincta: At si *ens* solum posset accipi ut concretum existentia, vel solius essentia ut est principium existendi, non posset dici duo entia partialia; cum in vera Thomistarum sententia, nec existentis partialibus gaudeant, nec diversis essentis, prout essentia est principium existendi; Ergo potest sumi ut concretum entitatis oppositæ nihilo. Hoc ita supposito, & probato, facilis erit resolutio difficultatis propositæ. Unde.

Dico primò: *Ens* quatenus concretum existentia, & essentia, prout est principium existendi non predicatur pluraliter de divinis personis.

Hanc conclusionem probant fundamenta pro secunda sententia adducta. Nomen enim substantivum accipit numerum à forma significata: Sed forma significata hoc nomine, *ens*, prout est concretum existentia, vel essentia, quatenus est existendi principium, non multiplicatur in personis divinis; cum in illis sit unica tantum existentia, &

Bibli

unica essentia, quatenus est existendi principium: Ergo hoc nomen, *ens*, quatenus est concretum existentia, vel essentia, prout est existendi principium, non prædicatur pluraliter de divinis personis.

20 Dico secundò: *Ens* ut est concretum entitatis, quatenus opponitur nihilo, pluraliter dicitur de personis divinis.

Hæc conclusio probatur ex principio opposito. Entitas enim, ut præcisè opposita nihilo, pluraliter in personis: Tum quia sic sumpta non est minus transcendens, quam realitas; hæc autem quia transcendens est, pluraliter dicitur; Tum etiam, quia personæ realiter entitative distinguuntur: sicut autem distinctio realis non stat sine distinctione realitatis, ita distinctio realis entitativa sine distinctione entitatum nequit subsistere: Ergo *ens*, prout concretum entitatis oppositæ nihilo, pluraliter dicitur de personis divinis.

21 Ex quibus patet solutio ad fundamentum primæ sententiæ: illud enim solum probat *ens* prout est concretum entitatis, quatenus opponitur nihilo, pluraliter dici de personis divinis, quia illud relationes & essentiam non minus transcendit, quam res: unde secundam conclusionem statuit, primam tamen non attingit.

22 Ad fundamentum verò secundæ sententiæ dicendum est, quod quamvis nomen entis sumatur ab esse rei, non tamen solum significat entitatem ut existentem, vel essentiam quatenus est existendi principium, sed etiam entitatem quatenus opponitur nihilo: quia (ut docent Philosophi) aliud est id a quo nomen imponitur, & aliud id ad quod significandum imponitur. Unde, ut supra dicebamus, licet mathematica, quæ talia, nec existant, nec dicant ordinem ad existentiam, tamen sunt verè entia realia. Item materia prima est entitas distincta à forma, quamvis in sententiâ Thomistarum, eadem cum illa existentia gaudeat, nec dicat ordinem ad existentiam, nisi mediante formâ quam recipit. Ita pariter, licet divinæ relationes eandem cum divina essentia existentiam habeant, nec existant per existentias relativas sibi proprias, possunt tamen dici tria entia, non quidem simpliciter & absolute, quia *ens* absolute & simpliciter dicitur solum de entitate ut existente, vel prout est existendi principium, sed cum addito, nempe tria entia relativa aut personalia.

23 Quæ res primò, an veritas realiter multiplicetur in personis divinis?

Respondeo non multiplicari. Ita D. Thomas in 1. dist. 19. quæst. 5. art. 3. ad 1. & ad Annibal. ibidem quæst. 5. art. 2. ad 6 ubi docet quod licet res, quæ est communis absolute & relativo, multiplicetur in Divinis, & ab æterno fuerint plures res, quia fuerint plures personæ; tamen ab æterno non fuerint plura vera, quia verum est essentielle. Quibus verbis rationem fundamentalem hujus responsionis insinuat: Illa enim quæ conveniunt personis divinis, ratione essentia tantum, & non ratione relationum, non multiplicantur in illis: Sed veritas personis divinis, ratione essentia, non verò ratione relationum, cõvenit: Ergo non multiplicatur in illis. Minor probatur: Veritas transcendentis consistit in entitate ut intelligibili, sicut docetur in Metaphysica: Sed intelligibilitas divinis personis consistit ratione essentia, eo quod in Divinis sola essentia habeat rationem speciei intelligibilis, & objecti motivi, respectu sui, attributorum, & relationum, ut in Tractatu de attributis ostensum est: Ergo & veritas.

Disp.
2. art. 5.
Para. 2.

A Confirmatur: Veritas super immaterialitate fundatur, sicut & cognoscibilitas, ut docet D. Thomas supra quæst. 14. art. 1. At immaterialitas divinarum personarum est tantum una: Ergo & veritas. Probatur Minor: Immaterialitas divina idem est omnis potentialitatis exclusio, in qua exclusione ratio actûs puri consistit: Sed ratio actûs puri non multiplicatur in personis divinis, ut ex supra dictis patet: Ergo nec immaterialitas.

Dices: Hæc veritas, *Pater generat*, est distincta ab ista, *Spiritus Sanctus à Patre & Filio procedit*, cum prædicatum & subiectum unius distincta sint ab extremis alterius: Ergo veritas pluraliter dicitur in Divinis.

B Respondeo veritates illas esse distinctas materialiter, non autem formaliter: quia licet prædicatum & subiectum unius distincta sint ab extremis alterius, tamen in eadem omnino immaterialitate conveniunt: Veritas autem (ut supra dicebamus) est affectio entitatis ut immaterialis. Sicut ergo, licet hæc duæ conclusiones: *Ens mobile consistat materiâ & formâ. Privatio est unum ex principis ad generationem requisitus*: materialiter & in esse entis differant specie, non tamen formaliter & in esse scibilis; quia substantia eadem abstractioni à materia singulari, & lumini eorundem principiorum, ut explicare solent nostri Thomista, quando agunt de unitate specifica scientiarum ita etiam quamvis istæ veritates: *Filius à Patre generatur. Spiritus Sanctus à Patre, Filioque procedit*, sint materialiter diverse, non tamen formaliter, quia in eadem immaterialitate & actualitate conveniunt. Unde Divus Thomas quæst. 1. de verit. art. 5. ad 18. ait: *Omnium istorum enunciatorum: Patrem esse, vel generare: Filium esse, vel genitum esse, secundum quod ad rem referuntur, est veritas una, quæ est veritas primâ & æterna.*

Quæ res secundò: An hoc prædicatum aliquod pluraliter in Divinis?

D Respondeo negativè: nam aliquid idem est quod, aliud quid: in Divinis autem, licet sit aliud & aliud, non tamen aliud & aliud, ut patebit ex dictis articulo sequenti.

ARTICVLVS III.

Quibus nominibus, ad declarandam in divinis unitatem in essentia, & distinctionem in personis, utendum sit?

R Ecce ait Augustinus Philosophi liberum esse, quibus voluerint uti verbis: Theologis verò, dum agunt de sacro Trinitatis mysterio, ad certam regulam loqui esse per necessarium. Quia in hoc præcipue mysterio (inquit Hieronymus) ex verbis inordinate prolatis incurrunt hæreses. Quare D. Thomas in hac quaestione exactè explicat, quibus nominibus in mysterio Trinitatis utendum sit ad errores Hæreticorum vitandos, & ad declarandam unitatem seu consubstantialitatem divinarum personarum, & illarum pluralitatem & distinctionem. Quod etiam breviter in hoc articulo præstandum est.

Dico ergo primò: in Divinis utendum esse nomine Trinitatis, non triplicitatis; Deumque trinum, non triplicem esse appellandum. Ita D. Thomas hic art. 1. in corp. & in solutione ad 3.

Probatur primò ex Concilio Toletano in confessione fidei, ubi dicitur: *Dei non triplex, sed Trinitas & dici & credi debet.* Idem docet Augustinus

Augustinus

Augustinus libro sexto, de Trinitate, capite septimo. A
 Probatur secundo ratione D. Thomae: No-
 mina enim illa, duplex, triplex, &c. opponuntur
 simplicitati, & important aliquid compositio-
 nis, vel, ut dicit S. Thomas, inaequalitatem pro-
 portionis: est autem error ponere in Deo aliquid
 oppositum simplicitati, vel inducens inaequali-
 tatem. Ceterum hoc nomen *trinus* seu *trinitas*
 dicit absolute numerum trium, sine diminutione
 simplicitatis, vel additione inaequalitatis: Ergo
 Deus *trinus*, vel *Trinitas*, non verò triplex ap-
 pellari debet.

Dico secundo: Filius in divinis potest dici a-
 lius à Patre, non tamen aliud: & contra unum
 cum Patre, non verò unus dicendus est. Ita D.
 Thomas art. 2.

Ratio est: quia, ut ait idem S. Doctor *ibidem*
 in *quibusdam*, ad 4. nomen neutrum significat aliquid
 magis confusum & nondum formatum; nomen
 autem masculinum aliquid magis formatum &
 distinctum: unde quia proprium est suppositi
 distinguere, & aliquid completere seu formare,
 nomina masculina magis attribuuntur personis,
 & neutra naturae. Ad significandam ergo natu-
 ram divinae unitatem, dicimus neutra liter Patrem
 & Filium esse unum: & ad evitandam distinctio-
 nem in natura, negamus Patrem esse aliud à Fi-
 lio. Contra verò ad designandam distinctio-
 nem in personis, utitur nomine, *alius*, masculi-
 ne, dicendo: *Pater est alius à Filio*; & non adhi-
 bemus hoc nomen *unus* masculinè, nisi ad iungan-
 tur terminos trahens ad naturam divinam, ut
 cum dicitur: *Pater & Filius sunt unus Deus*.

Notatur autem D. Thomas in eodem articulo,
 in utendo nominibus importantibus distinctio-
 nem aut unitatem, cauti esse procedendum, ad
 vitandam duos errores extremos: unum Arrii,
 qui cum Trinitate personarum posuit trinitatem
 essentiae alterum Sabellii, qui cum unitate esse-
 ntiae posuit unitatem personae. Ad primum vitan-
 dum, non est utendum in Divinis nomine *diver-*
sitas, vel *differentia*: unde dicendum non est, *Fili-*
um esse diversum à Patre, aut ab illo differen-
 tem; quia haec nomina important distinctionem
 in forma; nomen etiam *separationis* aut *divisionis*
 vitandum est: quia separatio est partis à toto,
 aut à comparte; divisio autem totius in partes
 cum summa simplicitate pugnat. Ne autem tol-
 latur aequalitas inter personas divinas, non est
 dicenda una dispar ab alia; & ne tollatur illa-
 rum similitudo, non est dicenda una ab aliena
 seu discrepans ab alia; quia quod alienum aut
 discrepans est, non est omnino simile.

Ad fugiendam verò errorem Sabellii, docet
 vitanda esse haec omnia, *singulare, unicum, & so-*
litarium. Unde Pater, & Filius, nec singula-
 ris, nec unicus, nec solitarius Deus dicendi
 sunt: quia primum tollit unitatem essentiae in
 tribus personis, secundum excludit numerum
 personarum; tertium tollit illarum consortium.

Dico tertio: Haec dictio exclusiva *solus*, si
 sumatur categorematice, addi nequit termino
 essentiali, bene tamen si sumatur syncategore-
 matice. Ita D. Thomas art. 3.

Probatur: quia primo modo denotat soli-
 tudinem oppositam personarum societati; istae
 enim propositiones: *Deus est solus, Pater est solus*,
 faciunt hunc sensum: *Deus est solitarius & sine*
consortio: Pater est sine consortio: Si verò lu-
 menur secundo modo, non dicit solitudinem,
 sed excludit alia diversae naturae à consortio praer-

Tom. II.

dicati. Ut quando dicimus: *Solus Petrus currit*,
 non denotatur quòd solitarius sit, cum possit ha-
 bere multos secum existentes; sed solum exclu-
 dit alios à consortio cursus. Et sic, inquit D. Tho-
 mas, affirmari potest: *solus Deus est aeternus, om-*
nipotens, &c. quia per hoc non denotatur,
 quòd Deus societate personarum non gaudeat,
 sed omnia alia, praeter Deum, aeterna non esse.

Notat autem idem S. Doctor in solutione ad
 1. quòd si in Deo Trinitas personarum non esset,
 solitarius diceretur, etiam si creati fuissent An-
 geli & homines: solitudo enim non tollitur per
 coexistentiam simultaneam aliorum extraneae
 naturae; unde verè dicitur aliquem hominem
 esse solum in horro, quamvis in illo sint planta
 & bruta, si nullus sit alius homo.

Dices: Si unus homo & unus angelus essent
 in beatitudine, nulluseorum solitarius diceretur,
 & tamen specie differant: Ergo solitudo tolli-
 tur per consortium suppositi diversae naturae.

Respondeo Angelum & hominem, in ordine
 ad beatitudinem, convenire specie aeternae, ed
 quòd potentia obedientialis, in ordine ad bea-
 titudinem, non competat illis ratione ultimae
 differentiae, sed ratione gradus generici naturae
 intellectuales; qui gradus, etsi genericus sit res-
 pectu operationum naturalium, respectivè tam-
 en ad visionem beatificam comparatur non
 secundum vim naturalem, sed secundum obe-
 dientialem, quae una specie est in Angelis & ho-
 minibus, ut in Tractatu de Visione beatifica ex-
 plicari solet.

Instabis: Saliem sequitur ex hac doctrina,
 quòd si Angeli fuissent creati in statu purae natu-
 rae, non fuisset inter illos societas, sed quilibet
 illorum mansisset solitarius: Consequens falsum
 videtur. Ergo &c. Sequela probatur: Nam tunc
 omnes Angeli differrent specie; Ergo si solitudo
 non tollitur per consortium aliorum supposito-
 rum diversae naturae & speciei, Angeli in statu
 purae naturae creati, fuissent solitarii.

Respondeo quòd, licet Angeli in esse purae
 naturae differant specie metaphysice, conveni-
 unt tamen specie in ordine ad convictum politi-
 cum in modo operandi; & haec diversitas est quae
 requiritur, ut unum suppositum alteri societa-
 tem non faciat. Cetera quae docet D. Thomas
 in hac quaestione facilia sunt, & ex sola lectione
 textus percipi possunt.

DISPUTATIO VII.

De Cognitione divinarum Personarum.

Ad Quaestionem 32. divi Thomae.

D ivinarum personarum cognitio verus
 ac solidus est animi cibus, quo viato-
 res per fidem nutriuntur in via, &
 comprehensores per speciem & cla-
 ram visionem plenè & perfecte se sciunt in
 patria. Unde Augustinus expendens verba illa
 Lucae II. *Amice accommoda mihi tres panes: illa de*
trium personarum cognitione intelligit, & sub-
dit: Cum perveneris ad tres panes, hoc est ad cibum
& intelligentiam Trinitatis habes & unde vivas &
unde pascas. De hac ergo cognitione, & de notis
 seu notionibus, quibus divina personae tum in-
 ter se, tum ab essentia discernuntur, brevitè sic
 cum S. Doctore differendum est. Ff Ar-

34.

35.

36.

Serm. 29.
 de veris in
 Dominis.